

Javno preduzeće »Šume Tuzlanskog Kantona«
dioničko društvo Kladanj

Ulica Fadila Kuratgića br. 1, 75280 KLADANJ
Tel.,centrala: 035 621 212, fax: 035 621 075
e-mail: jpsumetk@bih.net.ba

PLAN POSLOVANJA

za 2013.godinu

Kladanj, septembra 2013.god.

OPŠTI PODACI

Puni naziv:	Javno preduzeće „Šume Tuzlanskog Kantona“ dioničko društvo														
Adresa:	Fadila Kurtagića 1, Kladanj, 75280														
Fax/tel:	035/621-075; 621-212; 621-287														
e-mail:	jpsumetk@bih.net.ba														
Web adresa:	www.jpsumetk.ba														
Broj upisa u sudski registar:	U/I-1105/05 od 10.08.2005.godine														
Broj rješenja o upisu emitenata kod Komisije:	03/2-19-545/05 od 27.10.2005.godine														
Identifikacioni broj:	4209129520001														
Broj uvjerenja PDV registra:	209129520001														
Direktor:	VD Nijaz Čorbić, dipl.ing.šum														
Osnovna djelatnost:	Uzgoj, zaštita i iskorištavanje šuma														
Šifra djelatnosti:	02.10 (02.011)														
Površina šuma i šum.zemljišta:	<table><tr><td>1.Visoke šume</td><td>42.908 ha; 59,24%</td></tr><tr><td>2.Šumske kulture</td><td>2.237 ha; 3,09%</td></tr><tr><td>3.Izdanačke šume</td><td>10.733 ha; 14,82%</td></tr><tr><td>4.Ostale površine</td><td>3.734 ha; 5,15%</td></tr><tr><td>5.Minirano ukupno</td><td>12.823 ha; 17,70%</td></tr><tr><td>6.Ukupno nesp.zemljište(1-5):</td><td>72.435 ha; 100,00%</td></tr><tr><td>7.Površ.pristupna za gospodar.</td><td>59.612 ha; 82,30%</td></tr></table>	1.Visoke šume	42.908 ha; 59,24%	2.Šumske kulture	2.237 ha; 3,09%	3.Izdanačke šume	10.733 ha; 14,82%	4.Ostale površine	3.734 ha; 5,15%	5.Minirano ukupno	12.823 ha; 17,70%	6.Ukupno nesp.zemljište(1-5):	72.435 ha; 100,00%	7.Površ.pristupna za gospodar.	59.612 ha; 82,30%
1.Visoke šume	42.908 ha; 59,24%														
2.Šumske kulture	2.237 ha; 3,09%														
3.Izdanačke šume	10.733 ha; 14,82%														
4.Ostale površine	3.734 ha; 5,15%														
5.Minirano ukupno	12.823 ha; 17,70%														
6.Ukupno nesp.zemljište(1-5):	72.435 ha; 100,00%														
7.Površ.pristupna za gospodar.	59.612 ha; 82,30%														
Mogući dozv. plan sječa po ŠPO	<table><tr><td>1.Bruto:</td><td>347.966 m³</td></tr><tr><td>2.Neto:</td><td>288.812 m³</td></tr></table>	1.Bruto:	347.966 m ³	2.Neto:	288.812 m³										
1.Bruto:	347.966 m ³														
2.Neto:	288.812 m³														
Godišnji plan sječa:	<table><tr><td>1.Bruto:</td><td>262.604 m³</td></tr><tr><td>2.Neto:</td><td>218.622 m³</td></tr></table>	1.Bruto:	262.604 m ³	2.Neto:	218.622 m³										
1.Bruto:	262.604 m ³														
2.Neto:	218.622 m³														
Broj zaposlenih (plan):	551														
Poslovne jedinice:	1.ŠG »KONJUH» Kladanj; 2.ŠG »SPREČKO» Živinice; 3.ŠG »MAJEVIČKO» Srebrenik; 4.ŠG »VLASENIČKO» Turalići; 5.DIREKCIJA Kladanj;														
Poslovne banke:	1.NLB Tuzlanska banka dd Tuzla, Filijala Kladanj; 2.Unicredit Zagrebačka banka dd , Poslovnica Živinice; 3.Hipo alpe adria bank dd, Filijala Tuzla; 4.Raiffeisen bank dd Sarajevo, Filijala Tuzla;														
Vrijednost osnivačkog kapitala:	1.Državni kapital = 1.258.533,00 KM; (51%) 2.Dionički kapital = 1.209.178,00 KM; (49%) 3.Ukupno kapital = 2.467.711,00 KM;(100%)														
Dionice:	1.Broj dionica: 49.354 2.Vrsta dionica: obične														
Nominalna vrijednost:	50,00 KM														

U V O D

Pod planiranjem se podrazumijeva projekcija budućnosti izražena finansijskim pokazateljima. Smisao planiranja je da se predstojeći zadaci sistematizuju i rangiraju po važnosti i složenosti, s ciljem da njihovo izvršenje bude smišljeno i koordinirano. To je stalan proces koji nameće definisana poslovna politika u tržišnoj privredi koja pred planiranje stalno postavlja nove zadatke i zahtijeva da ono bude složenije i obuhvatnije.

Poslovni plan je ključni upravljački i kontrolni alat za vođenje poslovanja, a ujedno predstavlja i sredstvo mjerenja. Plan u načelu daje pregled stanja Preduzeća i ocrtava sveukupnu poslovnu strategiju.

Izradu Plana vršimo u vrijeme veoma složenih ekonomskih prilika u zemlji i okruženju izazvanih svjetskom ekonomskom krizom i dužničkim problemima pojedinih država članica eurozone sa permanentnim slabljenjem eura na svjetskim berzama u odnosu na druge valute. Ovo napominjemo iz razloga negativnog uticaja svjetske ekonomske krize od prije četiri godine kada smo za posljedicu imali pad tražnje za proizvodima šumarstva. Tokom 2012.godine naše tržište je bilo stabilno, nije zabilježen pad tražnje što uliva optimizam, te planske ciljeve i zadatke za 2013.godinu svjesno postavljamo kao da se dužnička kriza ne dešava i da privreda neće biti u recesiji, odnosno da je ekonomska kriza prošlost.

Osnov za izradu Plana poslovanja preduzeća za 2013.godinu je trogodišnji Plan poslovanja za period 2012-2014.godina i postojeće šumsko-privredne osnove na osnovu kojih se gospodari šumom i šumskim zemljištem u državnoj svojini.

Plan je urađen u skladu sa Kantonalnim Zakonom o šumama.

Šumsko-privredna područja kojima Preduzeće gospodari posjeduju ŠPO sa periodima važenja za ŠPP „Konjuh” 2004.-2013.godina, ŠPP „Majevičko” i „Vlaseničko” 2006.-2015.godina, dok ŠPO za ŠPP „Sprečko” ističe krajem 2012.godine i u toku su aktivnosti na donošenju nove.

Skraćenice korištene u tekstu i tabelama:

- ZJP - Zakon o javnim preduzećima FBiH,
- ZPD - Zakon o privrednim društvima FBiH,
- ZOŠ - Zakon o šumama TK, (Sl.nov.TK br.9/12)
- ZJN - Zakon o javnim nabavkama BiH,
- KŠPD - Kantonalno šumsko privredno društvo (preduzeće),
- ŠPP - Šumsko - privredno područje,
- ŠPO - Šumsko - privredna osnova,
- LPO - Lovno privredna osnova,
- ŠG - Šumsko gazdinstvo,
- GJ - Gospodarska jedinica,
- ŠDS - Šumski drvni sortimenti
- ŠUR - Šumsko uzgojni radovi
- DP - Društveno preduzeće
- JP - Javno preduzeće

1. STATUSNI PODACI O PREDUZEĆU

1.1. Registracija preduzeća i osnivački kapital

Naziv: Javno preduzeće „Šume Tuzlanskog kantona“ dioničko društvo;

Skraćeni naziv: JP „Šume TK“ dd Kladanj;

Sjedište preduzeća: Kladanj, ulica Fadila Kurtagića broj 1.

JP „Šume TK“ Tuzla je osnovano na osnovu Zakona o šumama Tuzlanskog kantona („Sl.novine TK“ broj:10/99), kao pravni sljednik slijedećih preduzeća:

- DP Šumarstvo „Svatovac“ Živinice,
- DD „Miljevica“ Kladanj, i
- JP „Birač“ Vlasenica - Turalići.

Kao osnivač JP „Šume TK“ Tuzla upisana je Skupština Tuzlanskog kantona sa osnivačkim kapitalom od 70.000,00 KM u obliku novca.

Rješenjima Kantonalne agencije za privatizaciju TK odobrena je i izvršena djelimična privatizacija državnog kapitala u nominalnom iznosu od 840.444 KM (ili 34.06% ukupnog kapitala, a 14,94% ili 368.734 KM bilo je privatizirano po ranijim propisima što ukupno čini 49,00% kapitala), a preostali dio u ukupnom nominalnom iznosu od 1.258.533 KM (ili 51,00% ukupnog kapitala) je državni kapital.

Poslije izvršene djelimične privatizacije struktura kapitala je:

Ukupan kapital	2.467.711 KM
Nominalna vrijednost državnog kapitala	1.258.533 KM
Nominalna vrijednost dioničkog kapitala	1.209.178 KM.

Ukupan osnivački kapital podijeljen je na 49.354 redovne (obične) dionice nominalne vrijednosti 50,00 KM serije "1" upisane 21.12.2001.godine.

U ukupnoj vrijednosti kapitala nisu sadržane vrijednosti šuma, šumskog zemljišta i šumskih komunikacija koji su u cijelosti u državnom vlasništvu.

Po izvršenoj djelimičnoj privatizaciji izvršen je upis osnivanja Dioničkog društva „Šume Tuzlanskog kantona“ Kladanj, kao pravnog sljednika Javnog preduzeća „Šume Tuzlanskog kantona“ Tuzla.

Rješenjem o upisu promjena u sudski registar kod Općinskog suda u Tuzli broj:U/I-1105/05 od 10.08.2005.godine o usklađivanju statusa preduzeća sa Zakonom o javnim preduzećima upisano je Javno preduzeće „Šume Tuzlanskog kantona“ dioničko društvo Kladanj.

1.2. Djelatnost i organizacija preduzeća

Prema Odluci o klasifikaciji djelatnosti Bosne i Hercegovine 2010. (Sl.glasnik BiH, br.47/10) izvršeno je usklađivanje registrovane djelatnosti u JP „Šume TK“ dd Kladanj, te su djelatnosti preduzeća u unutrašnjem prometu:

- 02.10 uzgoj šuma i ostale djelatnosti u šumarstvu;
- 02.20 sječa drva (iskorištavanje šuma);

- 02.40 pomoćne usluge u šumarstvu;
- 01.70 lov, stupačarenje i uslužne djelatnosti u vezi s njima;
- 01.49 uzgoj ostalih životinja;
- 01.30 uzgoj sadnog materijala i ukrasnog bilja;
- 01.19 uzgoj ostalih jednogodišnjih usjeva;
- 02.30 sakupljanje nekultivisanih šumskih plodova i proizvoda, osim šumskih sortimenata;
- 41.20 gradnja stambenih i nestambenih zgrada;
- 42.13 gradnja mostova i tunela;
- 42.99 gradnja ostalih građevina niskogradnje, d.n.;
- 43.12 pripremni radovi na gradilištu;
- 46.73 trgovina na veliko drvom, građevinskim materijalom i sanitarnom opremom
- 71.11 arhitektonske djelatnosti;
- 71.12 inženjerske djelatnosti i s njima povezano tehničko savjetovanje;
- 71.20 tehničko ispitivanje i analiza;
- 72.19 ostalo istraživanje i eksperimentalni razvoj u prirodnim, tehničkim i tehnološkim naukama.

Djelatnosti preduzeća u vanjskom prometu su:

- vanjska trgovina neprehrambenim proizvodima,
- vanjska trgovina prehrambenim proizvodima,
- ugovaranje dugoročne proizvodne kooperacije sa stranim licima,
- izvođenje investicionih radova u inozemstvu i ustupanje investicionih radova stranom licu u BiH,
- zastupanje stranih lica (ugovaranje zastupanja stranih lica, prodaja strane robe sa konsignacionih skladišta),
- privremeni uvoz i izvoz robe,
- usluge međunarodnog drumskog transporta roba i druge usluge koje su u vezi sa međunarodnim transportom (međunarodna špedicija, skladištenje, agencijske usluge u transportu i sl.)
- ugostiteljske i turističke usluge,
- posredovanje i zastupanje u prometu robe i usluga.
- druge usluge iz strukture registrovane djelatnosti.

Osnovna djelatnost preduzeća je uzgoj i zaštita šuma, šifra podrazreda **02.10** (ranija šifra djelatnosti prema KD BiH 2006.godina **02.011**).

Preduzeće je organizovano kao jedinstven pravni subjekt koji čine organizacione jedinice osnovane na teritorijalnom principu kao šumska gazdinstva u granicama šumsko-privrednih područja kojima se gospodari i direkcija preduzeća koja objedinjuje sve stručne poslove.

Poslovne jedinice u sastavu JP „Šume TK“ dd Kladanj su:

1. Šumsko gazdinstvo „Konjuh“ Kladanj, Patriotske lige broj 13;
2. Šumsko gazdinstvo „Sprečko“ Živinice, Oslobođenja 13;
3. Šumsko gazdinstvo „Majevičko“ Srebrenik, Bosanskih branilaca bb;
4. Šumsko gazdinstvo „Vlaseničko“ Kladanj - Turalići bb;

5. Direkcija Kladanj, Fadila Kurtagića broj 1.

2. OSNOVI CILJEVI I ZADACI POSLOVANJA

2.1. Misija i vizija

Iz samog naziva je prepoznatljivo da Preduzeće gospodari šumom i šumskim zemljištem u državnoj svojini na području Tuzlanskog kantona (kao korisnik državnih šuma) na osnovama Zakona o šumama TK. Prema ZOŠ na području Kantona posluje jedno KŠPD za gospodarenje šumom i šumskim zemljištem u državnoj svojini, sa jasno propisanim obavezama i ovlaštenjima.

Zahtjevi društveno političke zajednice u odnosu na šumu su mnogobrojni i veoma zahtjevni. Društvena zajednica od šume više ne traži isključivo šumske drvene sorti-mente, već kontinuirano snabdijevanje vodom, čistim zrakom, prostorom za sport i rek-reaciju, lovnim turizmom i sl. Sve su češće inicijative za proglašenje zaštićenih područja i očuvanje biološkog diverziteta, čija implementacija se u pravilu reflektuje na svako-dnevne šumarske aktivnosti. Postojanje mnogobrojnih interesnih grupa (stakeholdera) koje od šume traže različite proizvode, funkcije i koristi, uzrokuje i sve češću pojavu konflikata njihovih zahtjeva i interesa koje iskazuju prema šumi. U takvoj situaciji poslovni sistemi šumarstva se nerijetko identificiraju kao destruktori prirode i šumskih resursa, a šumarski stručnjaci su izloženi kritici javnosti i sve brojnijih nevladinih ekoloških udruženja.

Uvažavajući navedeno JP „Šume TK” dd Kladanj je definisalo svoje pravce razvoja, viziju poslovanja i strateške ciljeve kojima nastoji zadovoljiti interese i zahtjeve različitih interesnih grupa.

Naša misija je: *Šume su temeljni prirodni resurs čije su vrijednosti ekološke, socijalne, ekonomske,... i nas mnogi ocjenjuju. Ocjena javnosti nam je najvažnija i ispred ocjena ostalih, jer sud javnosti je jedini pravi sud.*

Naša vizija je: *Svojim nasljednicima ostaviti bolje šume nego što smo ih mi naslijedili.*

2.2. Strateški ciljevi

Plan poslovanja za 2013.godinu usmjerava niz aktivnosti koje treba da omoguće ostvarenje postavljenih strateških ciljeva u trogodišnjem Planu poslovanja, a koji se u najkraćem mogu definisati kao:

- ❖ *Poboljšati kvalitet šuma i korištenja šumskog zemljišta;*
- ❖ *Transparentnost u svim segmentima rada;*
- ❖ *Biti najbolji partner;*
- ❖ *Poboljšati efikasnost zaposlenog osoblja i biti najuspješniji tim;*
- ❖ *Poboljšati visinu i strukturu prihoda;*
- ❖ *Poboljšati efektivnost rashoda;*

- ❖ *Poboljšati efikasnost organizacije;*
- ❖ *Poboljšati profitabilnost*

2.3. Mjere za realizaciju strateških ciljeva

- sprovođenje mjera integralne zaštite šuma,
- realizacija poslova biološke obnove šuma najmanje u obimu ili većim od obima predviđenog ŠPO (pošumljavanje, njega i čišćenje šumskih kultura i šuma, zaštita šuma od biljnih bolesti, štetočina, požara, čovjeka, rekonstrukcija degradiranih i izdanačkih šuma, pošumljavanje krša i goleti),
- unapređenje opšte korisnih funkcija šuma,
- zaštita ugroženih vrsta,
- certifikacija šuma po Evropskim standardima,
- izgradnja i održavanje šumske infrastrukture,
- uzgoj, zaštita i korištenje divljači,
- racionalno iskorištavanje proizvoda šume i šumskog zemljišta,
- organizacija poslovanja preduzeća sa efikasnim upravljanjem troškovima u skladu sa normativima i uz stalan nadzor,
- analiza postojeće organizacije i sistematizacije i prema ocjeni dogradnja postojeće ili izrada nove organizacije i sistematizacije poslova u preduzeću,
- održavanje postojećih i nabavka novih sredstava rada,
- zbrinjavanje zaposlenika sa umanjenom radnom sposobnošću,
- informatizacija i informatičko uvezivanje organizacionih jedinica,
- stručno usavršavanje zaposlenih,
- rješavanje pitanja miniranih šumskih površina,
- unapređenje odnosa sa javnošću sa akcentom na značaju šumskog ekosistema i djelatnosti sa kojom se preduzeće bavi,
- izvršavanje ugovorom preuzetih stručnih poslova gospodarenja privatnim šumama u ime Kantonalne uprave za šumarstvo.

2.3.1. Gospodarenje šumama u zaštićenom pejzažu „Konjuh“

Zaštićeni pejzaž „Konjuh“ u širem geografskom smislu smješten je u centralnim dijelovima planine „Konjuh“. U hidrografskom pogledu Zaštićeni pejzaž obuhvata u svom sjevernom dijelu slivno područje rijeke Oskove, a u južnom dijelu slivno područje rijeke Drinjače – gornji dio sliva rijeke Drinjače i slivna područja Krabanje i Velike Zlaće. U topografskom pogledu pripada brdsko – planinskom regionu sa apsolutnim nadmorskim visinama od 300 do 1328 m n.v. Ukupna površina Zaštićenog pejzaža „Konjuh“ iznosi 8.016,61 ha i prostire se na dijelovima ŠPP „Konjuh“ i ŠPP „Sprečko“.

Zaštićenim pejzažom „Konjuh“ (Zakon o proglašenju dijela planine Konjuh zaštićenim pejzažom „Konjuh“, „Sl.novine TK“ br. 13/09), ovo područje je utvrđeno s ciljem:

- Održavanja usklađenosti međusobnog djelovanja prirode i kulture putem zaštite pejzaža i tradicionalnog korištenja zemljišta, građenja, te društvenih i kulturnih manifestacija;
- Izvođenja ekonomskih aktivnosti u skladu sa prirodom i očuvanjem kulturnog sistema zajednica;

- Održavanja raznolikosti pejzaža i staništa, srodnih vrsta i ekosistema,
- Eliminisanja i sprečavanja korišćenja zemljišta i aktivnosti koje nisu u skladu sa ciljevima upravljanja i omogućavanja rekreacije i turizma koje odgovora kategoriji područja;
- Podsticanja naučnih i edukativnih aktivnosti za dobrobit stanovništva za duži vremenski period i dr.

U skladu sa navedenim Zakonom, upravljanje Zaštićenim pejzažom „Konjuh“ povjereno je Javnoj ustanovi Zaštićeni pejzaž „Konjuh“ koju je osnovala Skupština Tuzlanskog kantona, dok su poslovi gospodarenja šumama (*šumsko-uzgojni radovi, sječa stabala uzgojno-sanitarnog karaktera u cilju očuvanja i unapređenja zdravstvenog stanja, kao i sječa stabala u skladu sa ŠPO*) u zaštićenim zonama A, B i C povjereni preduzeću.

1. U prvoj zaštićenoj zoni (*zoni A*) mjere zaštite obuhvataju konzervaciju specifičnih prirodnih obilježja, a odnose se na:

- zabranu svih aktivnosti koje bi mogle narušiti postojeće eko-sisteme,
- zabranu lova i ribolova,
- zabranu sakupljanja ljekovitih biljaka,
- zabranu sakupljanja gljiva
- zabranu prikupljanja primjeraka divlje flore i faune,
- zabranu namjernog unošenja invazivnih vrsta,
- zabranu pašarenja,
- zabranu izgradnje,
- zabranu mijenjanja mreže vodotoka,
- zabranu kaptiranja postojećih vrela, izuzev izvorišta „Muška voda“ i postojećih kaptiranih izvorišta za vodosnabdijevanje stanovništva,
- zabranu upotrebe hemijskih sredstava osim dozvoljenih i odlaganje otpada i dr.

2. U drugoj zaštićenoj zoni (*zoni B*) mjere zaštite obuhvataju očuvanje i zaštitu izvornog stanja, a odnose se na:

- zabranu sječe šume, osim sječe u skladu sa Šumskoprivrednom osnovom,
- zabranu lova i ribolova ako su u suprotnosti sa Zakonom i donešenim

- planovima (Lovnoprivredna osnova, Ribolovna osnova i dr.),
- zabranu sakupljanja ljekovitih biljaka, osim sa odobrenjem i pod nadzorom

JU

Zaštićeni pejzaž „Konjuh“

- zabranu prikupljanja primjeraka divlje flore i faune,
- zabranu unošenja invazivnih vrsta,
- zabranu izgradnje u zonama postojećih vrela i dr.

3. Mjere zaštite u trećoj zaštićenoj zoni (*zoni C*) su usmjerene na očuvanje prve i druge zaštićene zone i održavanje izvornog stanja, a obuhvataju zabranu privrednih i drugih aktivnosti koje nisu usklađene sa statusom zaštićenog područja.

2.4. Ostali zadaci

Osnovna strategija preduzeća je obavljanje poslovnih aktivnosti na gospodarenju šumama da bi se očuvao kontinuitet produkcije i prihoda s ciljem očuvanja i unapređivanja ekoloških, socioloških i ekonomskih funkcija šumskog ekosistema, korisne za društvenu zajednicu na lokalnom i globalnom nivou.

U tom pravcu težište aktivnosti biti će usmjereno na:

- prilagođavanje organizacije preduzeća i poslovanja zahtjevima aktuelnog vremena (stupanjem na snagu ZOŠ TK 10.08.2012.godine, u periodu od 12 mjeseci Kantonalna uprava će preuzeti poslove čuvarske službe, što će neminovno iziskivati novu unutarnju organizaciju preduzeća, ili će donošenje novog Zakona o šumama na nivou FBiH zahtijevati neku novu organizovanost šumarstva na nivou Federacije i/ili Kantona);
- primjena ekoloških standarda i očuvanje FSC sertifikata za područja za koja je dobijen, uvođenje i primjena savremenih informacionih tehnologija i tehnoloških dostignuća i sl.;
- u saradnji sa vladinim i nevladinim sektorom, lokalnim zajednicama i drugim interesnim grupama provoditi aktivnosti na zaštiti šuma i promociji vrijednosti šumskog ekosistema, problematici vodozaštite u skladu sa propisima i Evropskim principima;
- kroz različite vidove edukacije i stručnog usavršavanja poboljšavati znanje i vještine zaposlenika u cilju:
  - bržeg protoka informacija,
  - sveobuhvatnijeg pristupa praćenju realizacije planova,
  - racionalnijeg korištenja drvne mase,
  - sigurnijeg upravljanja troškovima poslovanja,
  - razvoja strategije odnosa s javnošću,
  - unapređenja marketing funkcije preduzeća.
- Korištenje ostalih prirodnih pogodnosti koje šuma kao resurs pruža (lovni turizam i ostali sekundarni šumski proizvodi) s ciljem promjene strukture prihoda i porasta učešća ostalih prihoda u ukupnom prihodu u odnosu na dosadašnja kretanja.

3. UZGOJ I ZAŠTITA ŠUMA

3.1. Plan šumsko-uzgojnih radova

Ukupna površina šuma i šumskog zemljišta kojim Preduzeće gospodari sadržana u četiri ŠPP-a je slijedeća:

	Ukupna povr.	Učešće	Minirano	
Učešće				
ŠPP „Konjuh“ 16,96%	24.744,8 ha	34,16 %	2.175,1	ha
ŠPP „Sprečko“ 41,80%	30.937,3 ha	42,71 %	5.359,5	ha
ŠPP „Majevičko“ 29,03%	11.731,0 ha	16,20 %	3.722,7	ha
ŠPP „Vlaseničko“ 12,21%	5.022,1 ha	6,93 %	1.565,7	ha
Ukupno	72.435,2 ha	100 %	12.823,0 ha	100

%

U cilju obnove i očuvanja šume kao prirodnog resursa i unapređenja njenih osnovnih funkcija a na osnovu obima poslova biološke obnove šuma predviđenih ŠPO i na osnovu kolaudacije radova izvedenih 2011.godine, utvrđen je plan šumsko-uzgojnih radova za 2013. godinu kako je prikazano na tabelama 1., 1.I. i 1.II.

(Na tabelama 1.a., 1.I.a. i 1.II.a. prikazani su planirani šumsko-uzgojni radovi za 2013.godinu po opštinskim područjima).

Šumsko uzgojni radovi po osnovu jednostavne biološke reprodukcije predviđeni planom utvrđeni su na desetogodišnjem nivou ŠPO, te je u planskoj godini predviđeno radova u količini 1/10 ukupne desetogodišnje obaveze.

Pravilno provođenje plana sječa je ujedno i osnovna uzgojna mjera pored koje je neophodno izvršiti i ostale zadatke predviđene planom za 2013.godinu.

Za 2013.godinu na nivou Preduzeća planirano je:

- pošumljavanje sadnjom sadnica sa slobodnim korjenovim sistemom na površini od 80,80 ha, od toga sadnjom sadnica četinara na površini 59,80 ha i sadnjom sadnica lišćara na površini od 21,0 ha;
- ako 2013.godina bude godina punog uroda sjemena, izvršit će se priprema zemljišta za prirodno podmlađivanje na ŠPP „Konjuh“ na površini od 8,00 ha, na ŠPP „Sprečko“ na površini od 37,0 ha, na ŠPP „Majevičko“ 90,0 ha i na ŠPP „Vlaseničko“ na površini od 1,20 ha. U protivnom površina će se pošumiti sadnim materijalom ili sjetvom sjemena, dok će se na ŠPP „Majevičko“ radovi prenijeti u narednu godinu;
- sjetva sjemena četinara predviđena je na ŠPP „Sprečko“ na površini od 1,0 ha, a lišćara na 0,50 ha.
- Popunjavanje šumskih kultura planirano je na površini od 27,29 ha na osnovu tehničkog prijema radova za 2011.godinu i to četinara na površini od 15,84 ha i lišćara na površini od 11,45 ha, dok će se popunjavanje prirodnog podmlatka izvršiti na površini od 4,50 ha četinara.

- njege šumskih zasada i sastojina koje potiču iz prirodne obnove u razvojnoj fazi mladika, guštika i letvenjaka planirane su na ukupnoj površini od 649,10 ha od čega:

- ❖ mjere njege šumskih zasada u fazi mladika i guštika na površini od 187,40 ha, prorede u razvojnoj fazi letvenjaka na površini od 71,50 ha;
- ❖ mjere njege sastojina iz prirodne obnove u razvojnoj fazi mladika i guštika na površini od 224,20 ha, a proreda u razvojnoj fazi letvenjaka na površini od 166,0 ha.

U 2013.godini preduzimat će se aktivnosti na projektima koji promoviraju održivi razvoj i zaštitu okoliša, poticati ljude na kvalitetan i održiv suživot s prirodom i sl. kroz:

- sadnju autohtonih vrsta drveća, njegovanje i održavanje novopodignutih sastojina i sastojina iz prirodne obnove,
- svođenje šteta na najmanju moguću mjeru na flori i fauni pri gospodarenju šumama, sa posebnom pažnjom na zaštiti ugroženih vrsta,
- realizaciju novih ulaganja u lovno-uzgojne i lovno-tehničke objekte radi uzgoja i skloništa za životinje i ugrožene vrste,
- imperativ da se prirodni resursi koriste racionalno i na zakonit način,

- provođenje aktivnosti sa svim interesnim grupama na rješavanju problema odlaganja čvrstog otpada u šumi i šumskom zemljištu i zabrani unosa hemijskih sredstava u šumu u cilju sprečavanja zagađenja šumskog zemljišta.

ZOŠ je predviđeno da se iz prikupljenih finansijskih sredstava po osnovu naknada za opće korisne funkcije šuma finansira biološka obnova šuma u obimu većem od predviđenog ŠPO, te će po osnovu toga Preduzeće u 2013.godini kandidovati projekte prema Kantonalnoj upravi za šumarstvo po objavljenom javnom pozivu.

Pored navedenog Preduzeće će prema Federalnoj i Kantonalnoj upravi za šumarstvo kandidovati projekte koji će sadržavati potrebne smjernice i obavezne zadatke sa opisom mjera koje će trebati preduzeti, kao troškovnu stranu sanacije i obnove, posebno se bazirajući na projekte sanacije požarišta, jer ukupna opožarena površina u 2012.godini na području gazdovanja preduzeća iznosi 1.800 ha od kojih je pod visokim šumama opožarena površina od 1.200 ha;

- „Sanacija i obnova požarom uništenih i oštećenih šuma i šumskog zemljišta“ na GJ „Turija“, opština Lukavac;
- „Sanacija i obnova požarom uništenih i oštećenih šuma i šumskog zemljišta“ na lokalitetu Zelenboj - Velika Zlaća GJ „Oskova“, opština Banovići;
- Projekat „Sistem za komunikacijsku podršku“ - radio veza „za rano otkrivanje požara“;
- Projekat „Nabavke opreme vatrogasnih vozila i opreme za gašenje šumskih požara“;
- Projekat „Uređenje i gazdovanje registrovanih sjemenskih objekata“.

U 2013.godini planirane su aktivnosti na internoj i eksternoj edukaciji stručnog osoblja u cilju unapređenja poslova iz oblasti uzgoja i zaštite šuma.

3.2. Sjemenarstvo i rasadnička proizvodnja, sekundarni šumski proizvodi i lovstvo

3.2.1. Sjemenarstvo

U skladu sa članom 5. Zakona o sjemenu i sadnom materijalu šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja („Službene novine FBiH“, broj 71/05), na prijedlog šumsko-privrednog društva, uz predhodno pribavljeno mišljenje kantonalne uprave, Federalno ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede odobrilo je upis u registar trinaest objekata za proizvodnju sjemena na području kojim gospodari JP „Šume TK“ dd Kladanj. Registrovani sjemenski objekti su fenotipski najkvalitetniji dijelovi gospodarskih šuma čija je svrha i cilj očuvanje genofonda i proizvodnja kvalitetnog normalnog šumskog sjemena. Stoga su priznati sjemenski objekti odmah stavljeni pod zaštitu i sa njima će se ubuduće isključivo gospodariti na način kojim se obezbjeđuje najbolji urod u svakom pogledu.

U cilju ispunjavanju zakonskih obaveza vezanih za sjemenske objekte planirane su slijedeće aktivnosti:

- Registracija sjemenskih objekata u ŠPO (2014-2023) kao šume s posebnom namjenom;
- Izmjena Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova;
- Upis u Registar proizvođača šumskog, odnosno hortikulturnog sjemena i
- Uređenje sjemenskih objekata.

Za gore navedene aktivnosti, urađen je i dinamički plan rada za 2013.godinu koji je usvojen od strane Uprave. Za realizaciju dinamičkog plana, planiraju se sljedeća sredstva:

- Oprema za sakupljanje sjemena (*nabavka penjalica, specijalne opreme za sakupljače sjemena i dr.*) u iznosu od .....16.000,00 KM
- Obuka za sakupljače sjemena u iznosu od ..... 7.000,00 KM
- Usluge trušenja, dorade i čuvanja sjemena u iznosu od ..... 3.100,00 KM
- Uređenje sjemenskih satojina u iznosu od ..... 80.000,00 KM

3.2.2. Rasadnička proizvodnja

Rješenjem Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva broj: UP-I-07-26-894/12 od 09.05.2012.godine, JP „Šume TK“ dd Kladanj odobren je upis u Registar proizvođača šumskog i hortikulturnog sadnog materijala. Danom upisa u Registar proizvođača sadnog materijala JP „Šume TK“ dd Kladanj je steklo zakonsko pravo da se u Rasadniku „Budim potok“ bavi proizvodnjom normalnog sadnog materijala šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja.

U 2013.godini planirana je proizvodnja oko 800.000 komada sadnica (*smrča, bijeli i crni bor*) različitog uzrasta i starosti. Potrebe Preduzeća za sadnim materijalom su u količini od oko 210.000 komada čija je procjenjena vrijednost 60.000,00 KM, dok će tržištu biti ponuđeno oko 160.000 komada sadnica smrče i bijelog bora čija je procjenjena vrijednost 48.000,00 KM. Dakle, planirani prihodi u rasadničkoj proizvodnji

iznose:
.....108.000,00 KM.

3.2.3. Ljekobilje i gljive

U 2013.godini posvetiće se pažnja realizaciji Programa sakupljanja sekundarnih šumskih proizvoda i ubiranja nedravnih prihoda (*ljekobilje i gljive*) kao potencijalnu mogućnost radnog angažmana i sticanja dodatnih prihoda za lokalno stanovništvo.

Za prikupljanje i plasman sekundarnih šumskih proizvoda na osnovu Programa, raspisaće se javni poziv za registrovana i certificirana pravna i fizička lica. Ugovorom između preduzeća i odabranog kupca bliže će se utvrditi međusobni odnosi u skladu sa zakonskim propisima i Pravilnikom o uzgoju, iskorištavanju, sakupljanju i prometu sekundarnih šumskih proizvoda („Službene novine FBiH“, broj: 66/05). Preduzeće će sekundarne šumske proizvode po specifikaciji staviti na raspolaganje kupcu na tačno utvrđenoj lokaciji i području kojim gospodari, a na kojem kupac želi da vrši sakupljanje sekundarnih šumskih proizvoda. Kupac će za obavljanje poslova sakupljanja šumskih proizvoda na terenu preko svojih sakupljača morati obezbijediti da isti budu educirani u skladu sa pomenutim Pravilnikom i da posjeduju adekvatne dokaze u obliku akreditacije. Za prikupljene sekundarne šumske proizvode preduzeće će izdavati uplatnicu i otpremni iskaz kojim se dokazuje porijeklo, vlasništvo, sakupljač, preuzimač – kupac, mjesto sakupljanja, mjesto preuzimanja i predaje sekundarnih šumskih proizvoda.

Planirani prihodi od prikupljenih sekundarnih šumskih proizvoda (*ljekobilje i gljive*)

iznose:
.....10.000,00 KM.

3.2.4. Lovstvo

Odredbama člana 31. Stav 4. Zakona o lovstvu ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj; 4/06 i 8/10) je propisano da se lovišta koja se prostiru na površinama šuma sa posebnom namjenom (naučnog, kulturnog, vjerskog, historijskog i drugog značaja), kao i na površinama koje predstavljaju izuzetno prigodna staništa rijetkih, vrlo rijetkih i vrijednih vrsta divljači, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na prijedlog federalnog ministra nadležnog za poslove lovstva, može proglasiti posebnim lovištem.

Shodno naprijed navedenom, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, je donijela Odluku o osnivanju posebnih lovišta na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH" broj; 80/12) u kojoj je u tački III stav 1. navedeno da se za područje Federacije Bosne i Hercegovine osniva 5 Posebnih lovišta među kojima je i Posebno lovišta "Konjuh" u površini od 13.325 ha. Ovo lovište se prostire na teritorijama opština Živinice (2.647 ha), Banovići (2.617 ha), Kladanj (7.240 ha) i Olovo (821 ha). Vrste divljači koje naseljavaju ovo lovište su: medvjed, veliki tetrijeb, divokoza, srna, vuk, divlja svinja, zec, lještarka, lisica, jazavac, kune, sove ušare, orlovi i jastrebovi. Nadmorska visina ovog lovišta je između 300 i 1.328 metara.

Isto tako je, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, pomenutom Odlukom odredila da posebnim lovištem "Konjuh" gospodari JP "Šume TK" dd Kladanj.

Imajući u vidu naprijed izneseno, u narednoj poslovnoj godini, će biti potrebno pristupiti izmjeni Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova u JP "Šume TK" dd Kladanj u dijelu koji definiše organizaciju poslova JP "Šume TK" dd Kladanj kao i broju izvršilaca koji su potrebni za provođenje poslova lovstva i lovnog gazdovanja u predmetnom lovištu. Način organizacije, broj izvršilaca i kvalifikaciona struktura uposlenika ove organizacione jedinice će se naknadno utvrditi spram smjernica Lovno-privredne/gospodarske osnove koja se također mora donijeti u narednoj poslovnoj godini. Do donošenja Lovno-privredne osnove, lovištem će se gazdovati donesenim Privremenim planom gospodarenja lovištem na koji je saglasnost dalo Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva 22.05.2013.godine.

3.3. Plan zaštite i čuvanje šuma

Kantonalnim ZOŠ (Sl.novine TK, br. 9/12 od 03.08.2012.godine) propisano je da se čuvarska služba formira unutar Kantonalne uprave koja se treba uspostaviti u roku od najduže 12 mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona. Do tada ove poslove će obavljati Preduzeće u skladu sa ranije zaključenim Ugovorom o prenošenju poslova gospodarenja šumama i šumskim zemljištem broj 3261/04 od 19.07.2004.godine između Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona i Preduzeća prema kojima su poslovi zaštite i čuvanja šuma preneseni na Preduzeće, a koji će se regulisti posebnim Sporazumom za 2013.god.

Ovim planom obuhvaćena je čuvarska služba u okviru Preduzeća za cijelu godinu, jer nemamo naznaka kada će doći do uspostave čuvarske službe u okviru Kantonalne uprave za šumarstvo.

Planirani prihod sredstava u 2013.godini iz budžeta TK po osnovu refundiranja troškova čuvanja šuma iznosi 1.750.000 KM koliko iznose i planirani rashodi sredstava koji će nastati pri obavljanju ovih poslova u ime Kantonalne uprave za šumarstvo.

Izdvajanjem čuvarske službe iz preduzeća u skladu sa ZOŠ, realno je očekivati da se planirani prihod za ove poslove neće ostvariti, već će isti biti srazmjerni vremenu za koje se poslovi zaštite šuma obavljaju u okviru Preduzeća.

ŠPO su predviđene aktivnosti po svim vidovima zaštite šuma. Odgovorni zaposlenici Preduzeća na poslovima zaštite šuma će inicirati, pratiti i analizirati provođenje svih aktivnosti i mjera na zaštiti šuma po poslovnim jedinicama-šumarijama, a sve u skladu sa propisima u 2013.godini. Kao najvažnije preventivne mjere zaštite šuma, sprovodit će se mjere održavanja šumskog reda, zaštita šuma od štetnog djelovanja abiotskih faktora, zaštita šuma od fitopatogenih oboljenja i štetnih insekata, životinja, kao i zaštite šuma od štetnog djelovanja čovjeka.

U 2013 godini došlo je do sušenja velikog broja stabala četinara kako pojedinačno tako i u malim, većim i velikim skupinama. Sušenje je posebno izraženo u sastojinama sa nepotpunim i prekinutim sklopom i uz same šumske puteve, a uzrok navedenog sušenja su abiotski i biotski faktori, prije svega prošlogodišnji dugi sušni period.

S obzirom na ozbiljnost situacije, odnosno narušenog zdravstvenog stanja sastojina potrebno je u 2013.godini preduzeti preventivne i represivne mjere koje će se ogledati u slijedećem:

- pristupiti doznaci i izradi Skraćenih izvedbenih projekata;
- po usvajanju Skraćenih izvedbenih projekata odmah pristupiti sječi i izradi sanitarnog užitka uz **obavezno koraenje**;
- u odjelima u kojima se izvodi redovan plan, a u kojima je konstatovana pojava sanitarnog užitka, obavezno je uporedo raditi nadoznaku i realizaciju sanitarnog užitka s tim što je potrebno uraditi anex projekta koji se dostavlja Upravi preduzeća na daljnje postupanje;
- u odjelima gdje se izvodi redovan plan, kao i odjelima gdje se izvodi sanitarna sječa posebnu pažnju posvetiti higijeni šume tj. pravilnoj uspostavi šumskog reda;
- u odjelima gdje se izvode radovi na iskorišćavanju šuma, neophodna je sinhronizacija faza rada;
- zbog hitnosti, obimnosti i nemogućnosti odlaganja izvršenja radova na poslovima doznake stabala sanitarnog užitka i izradi projekata, angažovati veći broj stručnog osoblja;
- također, na poslovima sječe i izrade, kao i izvoza sanitarnog užitka odmah angažovati veći broj izvršilaca i sredstava za rad;
- poduzeti sve potrebne mjere kako bi se obezbjedio plasman drvne mase od sanitarnog užitka, te drvne mase koja duži period leži na međustovarištima;
- realizaciju sanitarnog užitka putem maloprodaje raditi samo u odjelima u kojima je zastupljena manja količina sanitarnog užitka;
- odjeli koji su planirani za doznaku stabala za redovan plan, a u kojima je konstatovana veća količina sanitarnog užitka, doznaka stabala treba imati uzgojno-sanitarni karakter;
- izvršiti postavljanje feromonskih klopki za monitoring potkornjaka;
- obavezno uspostaviti sistem praćenja doznake i realizacije sanitarnog užitka, odnosno svakih petnaest dana dostavljati izvještaje Glavnom inženjeru za uzgoj i zaštitu šuma.

Posebna pažnja Preduzeća u 2013.godini bit će posvećena zaštiti šuma od požara, jer nažalost u 2012.godini bili smo svjedoci učestalih požara (kako na području BiH, tako i na području TK) gdje ukupna opožarena površina pod šumom i šumskim zemljištem na TK iznosi 1.800 ha koja je prouzrokovana klimatskim promjenama, dugo-trajnim sušama i nemarom čovjeka.

Najugroženije su šumske monokulture i četinarske šume pogotovo one u blizini naselja i prometnica.

U 2013 godini potrebno je izvršiti kompletan pregled opožarenih površina i zapis-nikom konstatovati stanje na terenu.

Gdje je došlo do potpunog uništenja sastojina i vidne degradacije istih pristupiti izradi projekata sanacije i obnove požarom uništenih šuma i šumskog zemljišta koji će sadržavati opis nepogode, stepen oštećenja, mjere koje se trebaju provesti kao i troškove sanacije i obnove sa dinamičkim planom realizacije.

Također provoditi monitoring opožarenih površina kao i sastojina koje gravitiraju opožarenim površinama.

Isto tako preduzimat će se i sve preventivne i represivne mjere zaštite. Preventivne mjere će sadržavati obrazovne-odgojne, propagandne i uzgojne mjere. Preduzeće će kratkim instrukcijama i brošurama u javnim medijima upozoravati o opasnosti šumskih požara, postavljati znakove upozorenja i zabrane loženja vatre, njegovati sastojine, vršiti pravovremenu proredu sastojina, uklanjati potencijalni gorivi materijal, te raditi na izradi i održavanju protiv požarnih puteva i prosjeka.

Represivne mjere zaštite koje će preduzeće provoditi sastojat će se u sprečavanju požara raznim tehnikama kao što su gašenje naprtnjačama, mlatilicama, paljenjem kontra požara i prekopavanjem kanala.

Planom zaštite šuma od požara za 2013. bit će sadržani svi podaci ugroženosti šuma od požara, mjere zaštite, definirat će se vrsta požara i najugroženija mjesta do organizovanja promatračko – dojavne grupe, koja će biti opremljena radio vezom na području gospodarenja Preduzeća, kako bi se obezbjedilo blagovremeno dojavljivanje i pristupilo brzom i energičnom gašenju požara, jer vatrena stihija može u vrlo kratkom vremenu progutati cijela šumska područja.

Planirane su aktivnosti na sprečavanju bespravničkih sječa i kontroli prometa drveta preko Odjela interne kontrole u saradnji sa nadležnim organima i institucijama

Uspostava monitoring sistema u oblasti zaštite šuma treba da odgovori svim ovim zadacima, jer poslovi zaštite šuma su od ogromnog značaja da se očuva biodiverzitet i stabilnost šumskog ekosistema sa ciljem očuvanja funkcija šume.

Planiraju se aktivnosti na internoj i eksternoj edukaciji iz oblasti zaštite šuma s ciljem rješavanja problema i unapređenja poslova zaštite šuma.

U planskoj godini nastavit će se aktivnosti na razgraničenju šuma i šumskog zemljišta po entitetskoj liniji razgraničenja i privatnih posjeda gdje su granice sporne.

3.4. Plan zaštite na radu i PPZ

U 2013.godini provodit će se postupci nabavke HTZ opreme predviđene Zakonom i Pravilnikom o zaštiti na radu.

Pored nabavke specijalizovane HTZ opreme u proizvodnim fazama, planirana je odgovarajuća edukacija zaposlenika u proizvodnji s ciljem smanjenja povreda na radu.

Tokom godine obaviti će se propisane mjere zaštite na radu i to:

-periodični pregledi sredstava rada,

- periodični ljekarski pregledi određenih kategorija zaposlenika,
- periodični pregledi elektro instalacija po objektima,
- periodični pregledi vatrogasnih aparata.

Vršit će se stalna kontrola primjene mjera HTZ i unapređenje tehnološkog procesa rada s ciljem veće sigurnosti zaposlenika u proizvodnom procesu.

Program mjera ZNR i PPZ za 2013.godinu je sastavni dio Plana poslovanja.

U skladu sa Zakonskim propisima (Zaštite na radu, Zakona o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu FBiH) donijeće se :

- Elaborat zaštite i spasavanja od požara,
- Elaborati za skladištenje zapaljivih i eksplozivnih materija za svaku šumariju pojedinačno;
- Izvršit će se dopuna Pravilnika ZNR-u Preduzeća u tekstualnom dijelu u pojedini-m fazama proizvodnje;
- Izvršit će se dopuna Elaborata o uređenju u šumarstvu (u tekstualnom dijelu),
- Izvršit će se dopuna Uputstava za rad za radna mjesta sa posebnim uslovima rada.

U cilju unapređenja mjera zaštite od požara, u saradnji sa Ministarstvom i Kantonalnom upravom za šumarstvo, u toku su značajni projekti kao što su:

- 1.Izrada Projekta nabavke specijalizovanih vozila za gašenje šumskih požara za potrebe JP“Šume TK“ d.d. Kladanj,
- 2.Planirana je rekonstrukcija i sanacija protiv požarnih puteva,
- 3.Planirana je Izrada i postavljanje korita radi uređenja vodoizvorišta za snabdijevanje vodom za gašenje eventualno nastalih požara.
- 4.Uvezivanje svih gazdinstava u jedinstvenu radio mrežu, sa ciljem poboljšanja funkcionisanja protivpožarne zaštite, efikasnijeg ostvarivanja radio veze sa radilištima i kotama-osmatračnicama protivpožarne zaštite. (Sistem radio mreže obuhvatio bi 4 repetitora, 15 stacionarnih RU, 16 mobilnih RU i 40 ručnih RU).

3.5. Imovinsko pravni poslovi

Na bazi stanja iz 2012.godine o broju podnešenih prijava za šumsku štetu i uzurpacije šumskog zemljišta, može se konstatovati da je riješen izuzetno mali broj tih prijava. Dodatni problem predstavlja i nemogućnost naplate riješenih tužbi u parničnom postupku kao i uplata taksi za svaku podnešenu tužbu što predstavlja dodatni trošak.

U cilju bržeg i efikasnijeg rješavanja prijava za šumsku štetu planirane su slijedeće aktivnosti:

-Da se na nivou Preduzeća kroz odjel za pravne poslove u kontinuitetu prati primjena Zakona o prekršajima, te da blagovremeno informiše sve zaposlenike na poslovima na koje se odnosi ovaj Zakon putem instrukcija, uputstava i dr. i da po sticanju uslova za potpunu primjenu ovog Zakona organizuje edukaciju zaposlenika.

-Urgencije kod nadležnih tužilaštava, sudova i Ministarstva pravde u cilju blagovremenog rješavanja podnešenih prijava (dostavljanje pregleda iz ŠK registara višestrukih prekršilaca-povratnika na šumskim krađama, kako bi o istim obavijestili nadležni Sud sa ciljem preventivnog djelovanja).

-Kod nadležnih ministarstava i Uprava za šumarstvo tražiti upute za pokretanje pitanja utvrđivanja vlasnika-posjednika za šume i šumska zemljišta, kako bi se kod zemljišno-knjižnih ureda moglo pristupiti uknjižbama predmetnih zemljišta.

-Kod nadležnih organa za oblast šumarstva pokrenuti pitanje razgraničenja i obilježavanja granica između državnih i privatnih šuma.

-U poslovnoj 2013.godini uspostaviti katastar šume i šumskog zemljišta za državne šume koje imaju karakter enklave i poluenklave podesne za eventualni budući promet.

-Provoditi više aktivnosti na zaključivanju sudskih i vansudskih nagodbi, te dobrovoljnog načina plaćanja šteta.

U skladu sa Planom aktivnosti za postupanje po preporukama iz Izvještaja o reviziji finansijskih izvještaja Preduzeća za 2006.godinu Ureda za reviziju institucija FBiH, vanjskog revizora i Odbora za reviziju za 2011., nastaviti aktivnosti na uknjižbi nekretnina Preduzeća koje su pokrenute kod nadležnih sudova.

3.6. Obavljanje stručnih poslova gospodarenja Privatnim šumama

Ugovorom o prenošenju stručnih poslova u pogledu gospodarenja privatnim šumama broj 04-26-10127/04 od 20.07.2004. godine između Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona i JP „Šume TK“ d.d. Kladanj, koji je zaključen na odredbama tada važećeg Federalnog ZOŠ, Ministarstvo je prenijelo stručne poslove gospodarenja privatnim šumama na području TK na Preduzeće.

Poslovi koji su Ugovorom preneseni sastoje se od doznake, primanja i premjeravanja, izdavanja otpremnog iskaza, planiranja šumsko-uzgojnih radova, čuvanja i zaštite šuma, izrade projekata za izvođenje i njihovu realizaciju.

Finansijska sredstva neophodna za obavljanje poslova gospodarenja privatnim šumama obezbjeđivana su u budžetu Tuzlanskog kantona, a visina troškova i način finansiranja utvrđeni su Sporazumom između ugovornih strana broj 04-14-1808/05 od 10.02.2005.godine.

Novim ZOŠ TK propisano je da se čuvarska služba formira unutar Kantonalne uprave koja se treba uspostaviti u roku od najduže 12 mjeseci od dana stupanja na snagu zakona, a do tada ove poslove će obavljati preduzeće u skladu sa sporazumom koji će se zaključiti.

Kako ne znamo kada će doći do uspostave čuvarske službe u 2013.godini u okviru Kantonalne uprave, Planom poslovanja za 2013. godinu je planirano da će se ovi poslovi obavljati u okviru preduzeća za cijelu godinu.

Stručni poslovi gospodarenja privatnim šumama na području TK obavljajuće se u okviru posebne Službe za Privatne šume organizovane u okviru Sektora tehničkih poslova direkcije Preduzeća, a računovodstveno se prate kao posebna organizaciona jedinica.

Potrebna finansijska sredstva za obavljanje ovih poslova u 2013.godini iznose 503.500 KM, a struktura rashoda prikazana je na tabeli 11.

4. DUGOROČNI PLANOVI I PRIPREMA PROIZVODNJE

4.1. Dugoročno planiranje i programiranje

S ciljem obezbjeđenja potrajnosti gospodarenja državnim šumama, obavezna je uspostava kontinuiteta u provođenju planskih zadataka predviđenih ŠPO kao dugoročnim planovima gospodarenja na period od 10 godina.

ŠPO na osnovu inventure sadašnjeg stanja i analize dosadašnjeg gospodarenja kroz definisane ciljeve i u njima sisteme gazdovanja šumama, predviđaju desetogodišnji obim:

- šumsko uzgojnih radova,
- radova na zaštiti šuma,
- korištenja drvnih masa etata,
- investicija biloškog i tehničko-tehnološkog karaktera i dr.

Kako se radi o ŠPO sa različitim godinama donošenja i periodima važenja („Sprečko” istekla 31.12.2012.godine i u toku je donošenje nove, „Konjuh” 9 godina, a „Majevičko” i „Vlaseničko” 7 godina) obavezno je redovno praćenje izvršenja zadataka po svim vrstama radova, a naročito zaštitnih i šumsko-uzgojnih radova. To podrazumijeva bilansiranje stanja izvršenja od početka važenja pojedine ŠPO do kraja izvještajne godine, te pratiti ostatak obaveze do isteka važenja ŠPO.

Pored toga neophodno je završiti aktivnosti na softverskoj uređenosti izvedbenih projekata i uspostavi centralne baze taksacionih podataka za planiranje i realizaciju ŠPO i informatičkom uređenju istih.

U 2013.godini planirane su aktivnosti na sprovođenju internog nadzora nad izvođenjem radova na izradi ŠPO „Konjuh” i dobijanju potrebnih saglasnosti za novu ŠPO za ŠPP „Sprečko”.

4.2. Certificiranje gospodarenja šumama

U skladu sa ranije započetim aktivnostima, u 2013.godini nastavit će se aktivnosti na certificiranju preostalih šumskih područja.¹

Certificiranje gospodarenja šumama na preostalom području državnih šuma Tuzlanskog kantona realizovat će se po urađenom projektu „CERTIFICIRANJE–GOSPODARENJA ŠUMAMA PO FSC” broj 8452/11 od 07.09.2011.godine.

Realizacijom projekta „CERTIFICIRANJE–GOSPODARENJA ŠUMAMA PO FSC-u” na području državnih šuma Tuzlanskog kantona, vršit će se izdvajanje površina šuma u posebne namjene pomoću Alata visoke zaštitne vrijednosti (High Conservation Value Forests) prema izrađenom Vodiču za izdvajanje šuma visoke zaštitne vrijednosti (ŠVZV).

Pokazivanje dugoročne predanosti ka slaganju sa principima FSC P&C, te je u tom cilju potpisano pismo namjere između Italijanske kuće WWF(World Wide Fund for Nature), Federalne i Kantonalne uprave za šumarstvo i Preduzeća sa ciljem realizacije projekta certificiranja i izdvajanja HCVF vrijednosti.

---

¹ U Bosni i Hercegovini je u toku implementacija Projekta razvoja šuma i konzervacije FDPCP (Forest Development and Konservation Project) koji se finansira od strane Svjetske banke. U okviru ovog projekta pokrenuta je Studija za razvijanje državnih standarda za održivo gazdovanje šumama i certificiranja šuma. Dobrovoljna certifikacija je tržišno orjentisan instrument da bi se pokazalo da je gazdovanje šumama u skladu sa zahtjevima standarda. Gazdovanje šumama u skladu sa zahtjevima standarda omogućuje Preduzeću da potvrdi i unaprijedi sve aktivnosti gazdovanja šumom ka ekonomskoj, ekološkoj i socijalnoj održivosti.

Realizacijom potpisanog pisma namjere JP „Šume TK“ dd Kladanj će postati član GLOBALNE TRGOVINSKE MREŽE ZA ŠUMARSTVO (The global forest and trade network – GFTN).

WWF (World Wide Fund for Nature) je pokrenuo projekat Globalne trgovinske mreže za šumarstvo sa zadatkom da promovira dobre prakse u gazdovanju šumama.

Globalna trgovinska mreža šumarstva pruža jedinstven, vjerodostojan i transparentan globalni okvir unutar kojeg progresivno i kupci i proizvođači mogu pokazati najbolje prakse i razne pogodnosti koje se pružaju u sljedećim područjima koja se odnose na:

- Pristup informacijama;
- Smjernice i pristup najboljim praktičnim alatima;
- Veze sa uredima Globalne trgovinske mreže (GFTN) i Svjetskog fonda za prirodu (WWF);
- Pripremi za FSC certifikaciju.

HABEaS program je skraćenica za (Hotspot Areas for biodiversity and ecosystem services) žarišne površine za biodiverzitet i usluge ekosistema (usluge općekorisnih funkcija šuma). To je ustvari online Geoinformacioni sistem (GIS) koji omogućava slobodan pristup informacijama koje se odnose na biodiverzitet i usluge ekosistema (općekorisne funkcije šuma) koji je razvijen od WWF Portugal (Svjetskog Fonda za prirodu Portugal).

Do sad je ovaj alat primjenjen samo u Portugalu. Radi se na tome da se primjena ovog HABEaS alat proširi i na ostatak Mediteranske regije (to se prvenstveno odnosi na Španiju, Francusku i Italiju) i Tuzlanski kanton u Bosni i Hercegovini, koji bi ustvari bio prvo područje izvan Portugala gdje je primjenjen ovaj alat.

Primjena ovog specifičnog online GIS alata će doprinjeti i olakšati identifikaciju Šuma Visoke zaštitne vrijednosti (HCVF- High Conservation Value Forest) u kontekstu dobijanja FSC certifikata.

Identifikacija šuma visoke zaštitne vrijednosti i sam proces cerifikacije svih državnih šuma na području Tuzlanskog kantona će olakšati procjenu biološke raznolikosti u kontekstu primjene EU direktive o staništima u BiH.

Da bi se uspješno realizovao gore navedeni projektni zadatak JP „Šume TK“ dd Kladanj je potpisalo ugovor o poslovnoj saradnji sa Šumarskim fakultetom Sarajevo u dijelu pružanja savjetodavnih i konsultantski usluga.

Ciljevi certifikacije su:

- potvrditi stogodišnju tradiciju održivog gazdovanja šumama,
- približiti šumu kao ekosistem široj populaciji stanovništva,
- zadovoljenje sve većih socio-ekoloških zahtjeva,
- izdvojiti i zaštititi površine šuma visoke zaštitne vrijednosti,
- zadovoljiti zahtjeve kupaca šumskih drvnih sortimenata za certificiranim proizvodom,
- povećanje konkurentne sposobnosti preduzeća,
- unaprijediti sve performanse poslovanja preduzeća.

Monitoring visoko zaštitnih vrijednosti je sastavni dio gazdovanja i cilj mu je da se utvrdi da li se identifikovane vrijednosti održavaju i unapređuju.

U sklopu navedenih aktivnosti u ŠVZV redovno pratiti:

1. Zaštićeni pejzaž „Konjuh“

a) održavanja usklađenosti međusobnog djelovanja prirode i kulture putem zaštite pejzaža i tradicionalnog korištenja zemljišta, građenja, te društvenih i kulturnih manifestacija,

b) izvođenja aktivnosti u skladu sa prirodom i očuvanjem kulturnog sistema zajednica,

c) održavanja raznolikosti pejzaža i staništa, srodnih vrsta i ekosistema,

d) eliminisanja i sprečavanja korišćenja zemljišta i aktivnosti koje nisu u skladu sa ciljevima upravljanja i omogućavanja rekreacije i turizma koje odgovora kategoriji područja,

e) podsticanja naučnih i edukativnih aktivnosti,

f) učešća javnosti u zaštiti okolice Zaštićenog pejzaža,

g) omogućavanja beneficija kroz osiguranje prirodnih izvora (kao što su šume i ribe) i usluga (kao što su čista voda ili prihodi od turizma u cilju održive upotrebe tog područja) za lokalnu zajednicu.

2. omogućavanja rekreacije i turizma u šumama koje su predviđene kao izletišta, te područja značajna za tradicionalni kulturni identitet lokalnih zajednica koje odgovora kategoriji područja,

3. određivanje i kretanje brojnog stanja divokoze u saradnji sa LD „Sokolina“ Kladanj u toku godine,

4. određivanje i kretanje brojnog stanja tetrijeba,

5. zaštita jedinstvenog izvora (vrela) vode za piće, izvorište Muške vode sa okolišem,

6. kvalitet vode na izvorištima Starička rijeka, Gluha Bukovica i Tarevčica-Zatoča,

7. očuvanje šuma važnih za zaštitu od erozije što uključuje mjerenje omjera smjese vrsta drveća, sklopa sastojine i zdravstvenog stanja,

8. konsultacija sa lokalnom zajednicom, odnosno opštinom Srebrenik oko definisanja izvorišta Bistrička rijeka kao i uključivanje institucija za određivanje kvaliteta vode te vizuelnu kontrolu dotoka iste.

4.2.1. Mjere i zadaci za održavanje certifikata

Održavanje certifikata se postiže sprovođenjem niza mjera koje su regulisane Principima FSC-a i Uputstvima i Pravilnicima preduzeća usklađenim sa principima FSC-a, koje se moraju provoditi u svim organizacionim jedinicama, a naročito u onim koji su certificirani. U tom pravcu neophodno je obratiti pažnju na slijedeće:

- u projektu za izvođenje radova definisati sve aktivnosti za izvođenje radova na uzgoju i zaštiti i iskorištavanju šuma, usklađene sa unaprijed definisanim principima i kriterijima,
- za realizaciju navedenih projekata zaduženi su Rješenjem određeni zaposlenici, a koji su obavezni pratiti sve aktivnosti te podnositi izvještaje, popunjavati propi-sane obrasce i iste čuvati do kontrole nadležnog certifikatora,
- definisanim pravilima u projektima obavezni su se pridržavati svi izvođači, izvrši-oci ugovorenih usluga – kooperanti kao i vlastiti kapaciteti,
- održavati kontinuiranu saradnju sa svim interesnim grupama (mjesne zajednice, općine, udruženja vezana za šumski ekosistem) u cilju uvažavanja obostranih interesa,

- voditi propisane evidencije – monitoring identifikovanih svih vrijednosti šumskog ekosistema izdvojenih pomoću alata HCVF (šume visoke zaštitne vrijednosti),
- vršiti kontinuiranu edukaciju javnosti i promociju dobijenog certifikata u cilju boljeg razumjevanja uloge i značaja dobijenog certifikata.

U 2013.godini Preduzeće će učestvovati u realizaciji započetog projekta “Inform-acijski sistem u FBiH u oblasti šumarstva” koji realizira PIU za šumarstvo pri Federalnom ministarstvu za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, a projektni zadatak je uspostava baze podataka u oblasti šumarstva na nivou FBiH sa određenim pravima i obavezama u pogledu unosa i korištenja podataka.

Završetkom navedenog projekta izvršit će se instalacija GiS softvera Arc GiS i obaviti eksterna edukacija zaposlenika za korištenje GiS tehnologije u poslovnim aktivnostima u šumarstvu.

Za ŠPP „Konjuh“ ŠPO ističe sa 2013.godinom, te se moraju ubrzati aktivnosti i maksimalno angažovati sve snage na izradi nove ŠPO čija izrada je u toku, a takođe i ubrzati aktivnosti na dobijanju saglasnosti za ŠPO „Sprečko“ čiji je početak izrade kasnio skoro godinu dana zbog tenderskih procedura.

4.3. Priprema i praćenje proizvodnje u šumarstvu

Pri operacionalizaciji postavljenih planskih zadataka kod izrade operativnih planova proizvodnje (izvedbenih projekata) potrebno je sagledavati sve specifičnosti objekata na kojima se radi; (uslovi rada, raspoloživi kapaciteti, moguće usluge trećih lica, kvalitet proizvoda, zahtjeva tržišta itd).

Na osnovu tih analiza i predviđanja iznalaziti najpovoljnija rješenja uključujući potrebne promjene u mikroorganizaciji organizacionih dijelova.

Procedure, Uputstva, Planovi i Programi doneseni u prethodnim godinama za provođenje projekta certificiranja gospodarenja šumom u vezi planiranja i izvršavanja aktivnosti na iskorištavanju i šumsko-uzgojnim radovima, implementirat će se u potpunosti kroz projektovanje i realizaciju projekata za izvođenje u šumarstvu.

Praćenje proizvodnje i realizacije ŠDS u 2013.godini (a time i realizaciju ŠPO) u potpunosti raditi u aplikaciji **ImelBis za šumsko-privredna društva** čija je postavka izvršena u 2012.godini i za čiju implementaciju su stvorene sve tehničke pretpostavke.

Osim toga, za 2013.godinu neophodno je:

- blagovremeno raspisati obavještenje u skladu sa ZJN za vršenje usluga iz redovnog i sanitarnog plana sječa;
- **posebnu pažnju kod projektovanja i planiranja aktivnosti na terenu obratiti na „osjetljiva“ područja (vodozaštitne zone, zaštita rijetkih vrsta prirodnog i kulturoistorijske vrijednosti itd.) u skladu sa FSC standardima kako bi očuvali i una-prijedili te vrijednosti;**
- praćenje primjene uspostavljenih aktivnosti u skladu sa standardima;
- u potpunosti implementirati u organizacionim jedinicama i ovladati GPS i GIS tehnologijom neophodnom za izradu izvedbenih projekata;
- aktivnosti na uspostavi baze podataka rijetkih vrsta sa prirodnom i kulturno-istorijskom vrijednosti.

5. PLAN PROIZVODNJE

Na tabelama 2 do 6 prikazani su sveobuhvatni podaci o svim segmentima proizvodnog dijela plana obrađeni po ustaljenoj metodologiji i usklađeni sa ŠPO.

(Pored standardnih tabela, u skladu sa ZOŠ sačinjene su i dodatne tabele 2.a. i 4.a. na kojima je dat prikaz sječa i realizacije drvnih sortimenata po opštin-skim područjima).

Za 2013.godinu Planom poslovanja definisan je obim radova po fazama rada i angažovanim kapacitetima, imajući u vidu stanje opremljenosti vlastitim sredstvima za rad i planiranim investiranjem u sredstva rada tokom godine. Efikasno korištenje starih i novih sredstava rada u 2013. godini mora biti permanentan zadatak.

Za ostvarenje planirane proizvodnje u planskoj godini vlastitim kapacitetima potrebno je slijedeće:

- blagovremeno izvršiti doznaku stabala, projektovanje, otvaranje odjela, te izgrad-nju šumske putne infrastrukture,
- blagovremeno pokrenuti postupke javnih nabavki u skladu sa Planom nabavki za 2013.godinu,
- kod krojenja i klasiranja šumskih drvnih sortimenata, posvetiti maksimalnu pažnju u cilju ostvarenja kvalitetnijeg napada ŠDS,
- redovno pratiti i analizirati operativne troškove i svođenje istih u okvire normativa i standarda.

Znatan dio proizvodnje naročito u fazi izvoza planiran je angažovanjem kooperanata, te je kako bi mogli u potpunosti obaviti planirane poslove neophodno:

- putem javnog oglašavanja odabirati najpovoljnije kooperante, koji su osposobljeni i opremljeni za izvršenje ugovorenih obaveza;
- oglašavanje javnim pozivom radova predviđenih za cijelu godinu steći će se uslovi za kontinuiranim angažmanom kooperanta, a za preduzeće kontinuiranom proizvodnjom;
- zadržati dostignuti nivo ažurnosti kod izmirenja finansijskih obaveza prema kooperantima u ugovorenim rokovima, što je osnovni preduslov izvršenja planiranih poslova od strane trećih lica.

U fazi otpreme drvnih sortimenata provoditi aktivnosti oko uspostave najoptimalnijeg stepena korištenja drvne mase stalnim nadzorom i dodatnom edukacijom zaposlenih na poslovima krojenja ŠDS, obzirom da su stvorene sve pretpostavke organizacione prirode.

5.1. Plan sječa

Planom sječa za 2013.godinu predviđeno je da se ukupno posiječe i izradi 218.622 m³ neto drvene mase, od čega četinara 68.434 m³ ili 31,30 % i lišćara 150.187 m³ ili 67,70 %.

Kod četinara 49.403 m³ je učešće jele/smrče ili 72 %, a kod lišćara 128.164 m³ neto mase je učešće bukve ili 85 %.

Po šumskim gazdinstvima planirani obim sječa u neto drvnoj masi iznosi:

- ŠG "Konjuh" Kladanj	102.420 m ³ ili 46,85 %,
- ŠG "Sprečko" Živinice	70.133 m ³ ili 32,08 %,
- ŠG "Majevičko" Srebrenik	31.428 m ³ ili 14,37 %,
- ŠG "Vlaseničko" Turalići	14.640 m ³ ili 6,70 %,
<u>Ukupno</u>	<u>218.622 m³ ili 100,00 %.</u>

Na tabelama 4.,4.1.,4.2.,4.3. i 4.4. prikazana je planirana kvalitetna struktura drvnih sortimenata zasnovana na elementima iz šumsko-privrednih osnova, kao plan realizacije drvnih sortimenata sa cijenama i ukupnim vrijednostima, dok je na tabelama 4.a., 4.a.1., 4.a.2., 4.a.3. i 4.a.4. prikazan plan realizacije drvnih sortimenata po opštinama sa iskazanom visinom naknade za korištenje šuma u državnom vlasništvu prema pojedinim korisnicima naknade u skladu sa ZOŠ.

5.2. Plan angažovanih kapaciteta

Na osnovu raspoloživih sredstava rada, broja zaposlenih i postojećih tehničkih normativa, u 2013.godini planirani obim proizvodnje (bez maloprodaje ogrevnog drveta u dubjećem stanju) izvršit će se angažovanjem;

a) Vlastitih kapaciteta po fazama rada:

- sječa 104.726 m³ ili 56,92 %,
- izvoz 82.977 m³ ili 45,09 %;

b) Angažovanjem kooperanata:

- sječa 79.270 m³ ili 43,08 %,
- izvoz 101.019 m³ ili 54,91 %.

Navedeni podaci odnose se zbirno za preduzeće, a detaljnije su obrađeni i po ŠG u tabelarnim priložima (tabele 5 i 6).

5.3. Plan prodaje drvnih sortimenata

Na osnovu planiranih veličina i kvalitetnog napada ŠDS (kvalitetna struktura) na tabelama 4. do 4.4. prikazani su planirani prihodi od prodaje drvnih sortimenata zbirno i po ŠG i to :

- prihod od drvene mase od ostalih sječa (maloprodaja, sanitarni užitak).....1.797.977 KM ili 11,60 %
- prihod od drvene mase iz redovnih sječa:..... 13.704.307 KM ili 88,40 %.
- Ukupni prihod od prodaje ŠDS..... 15.502.284 KM ili 100 %.**

Plasman tehničkog drveta četinara i lišćara u 2013.godini nebi trebao biti upitan ako ne nastanu neki novi tržišni poremećaji na globalnom planu zbog evidentnih finansijskih problema u zemljama euro zone. Potražnja bi prema trenutnim prilikama trebala biti znatno veća od ponude, jer su instalirani drvoprerađivački kapaciteti na području TK znatno veći od količine tehničkog drveta koje Preduzeće može ponuditi tržištu iz raspoloživog sječivog etata. Sličan je nesrazmjer na području cijele Federacije.

Na području BiH ne rade kapaciteti hemijske prerade drveta (fabrike celuloze, ploča, destilacija) koje su apsorbivale značajnu količinu celuloznog i destilacionog drveta, te se danas sva količina ovih proizvoda lišćara plasira kao ogrevno drvo po prodajnoj cijeni ogreva koja je niža od cijene celuloznog drveta. Celulozno drvo četinara je dobilo plasman pokretanjem „Natrona“ Maglaj, ali su finansijski efekti od istog veoma skromni.

Prodajna funkcija u preduzeću je u prethodnim godinama uspostavila transparentan sistem prodaje drvnih sortimenata koristeći tri metode i to:

- prodaja putem ugovora za sukcesivnu isporuku,
- prodaja licitacijom / javnim nadmetanjem,
- prodaja za potrebe mjesnog stanovništva (maloprodaja).

Ugovori za sukcesivnu isporuku šumskih drvnih sortimenata sklapaće se prioritetno sa kupcima koji ispunjavaju slijedeće uslove:

- ✓ da su upisana u Sudski registar pravnih lica;
- ✓ da posjeduju dokaz o ispunjavanju uslova za obavljanje djelatnosti rezanja drveta, cijepanja drveta, polufinalne, finalne i hemijske prerade drveta;
- ✓ da posjeduju transakcijski račun kod banke;
- ✓ da posjeduju identifikacioni porezni i PDV broj.

Za prodaju putem licitacije, pored pobrojanih uslova, kupac može biti i lice registrovano za promet (trgovinu) šumskih drvnih sortimenata, a dodatni uslovi su još

- da nisu u sporu sa Preduzećem u vezi isporuke drveta;
- da su solventni;
- da mogu izvršiti avansnu uplatu ili obezbijediti bankarsku garanciju;
- da nisu dužnici Preduzeću za ranije isporuke.

Pod prodajom za potrebe mjesnog stanovništva (maloprodaja) porazumijeva se prodaja šumskih drvnih sortimenata za snabdijevanje stanovništva drvetom za vlastite potrebe. Cilj je udovoljiti svim potrebama lokalnog stanovništva koji ispunjavaju propisane uslove i ukoliko te potrebe ne prelaze ukupne planirane kapacitete.

Prodaja ŠDS vršit će se kombinovanim metodama u skladu sa Pravilnikom o prodaji.

U 2013.godini prodajna funkcija će biti usklađivana sa politikama nadležnih ministarstava kao i stanjem na tržištu, a sve u cilju da se svim kupcima pod jednakim uslovima omogući kupovina ŠDS, uvažavajući tržišne zakonitosti.

6. PLAN INVESTICIONIH ULAGANJA

Plan investicionih ulaganja za 2013.godinu uglavnom je baziran na Planu investicionih ulaganja za trogodišnji period 2012.-2014.godina koji predstavlja popis potreba i težnji, ali bez definisanih izvora finansiranja. U plan investicija za

2013.godinu ušao je i dio investicija predviđenih Investicionim programom iz 2011.godine čija realizacija nije okončana u 2012.godini (rovokopači-kombinirke).

Rekapitulacija ukupnih planiranih investicionih ulaganja u stalna sredstva po strukturi prikazana je na tabeli 7. Sve iskazane veličine su utvrđene na osnovu procijenjenih vrijednosti, a realizacija bilo kog investicionog zahvata biće podvrgnuta propisanoj proceduri prilikom odlučivanja o prioritetu, izvorima finansiranja i dinamici ulaganja.

Investiciona ulaganja predviđena ovim Planom sastoje se iz više cjelina prema svrsi ulaganja i to:

- ulaganje u šumsku infrastrukturu (šumski kamionski putevi, mostovi, propusti i sl.) u iznosu 988.000 KM;
- ulaganje u proizvodnu mehanizaciju u šumarstvu (motorne pile, motorni čistači kultura, šumski zglobni traktori, mehanizacija za gradnju i održavanje šumskih komunikacija) 1.176.000 KM;
- ulaganje u nabavku tri para animala sa pratećom opremom za primicanje drveta 39.000 KM;

- ulaganje u transportna sredstva za prevoz roba i ljudi 385.000 KM;
- ulaganje u građevinske objekte i zemljište 221.500 KM;
- izrada ŠPO za ŠPP „Konjuh“, izrada LPO i certificiranje šuma 165.000 KM;
- ulaganja u paket sistema radio veze 166.000 KM na zaštiti šuma od požara;
- ostala ulaganja uključujući opremu za sakupljanje sjemena iz sjemenskih objekata, informatičku i kancelarijsku opremu i sl. 89.900 KM.

Za realizaciju planiranih investicionih ulaganja, kao mogući izvori finansiranja su vlastita sredstva iz obračunate amortizacije stalnih sredstava i sredstava iz akumulirane dobiti u poslovanju, donacija i sufinansiranja iz sredstava OKFŠ.

7. LJUDSKI RESURSI I STANDARD ZAPOSLENIH

7.1. Plan zaposlenosti

Za realizaciju postavljenih planskih zadataka, pored predmeta i sredstava rada, ključni preduslov je ljudski potencijal. Plan zaposlenosti za 2013.godinu sastoji se od postojećeg stanja zaposlenih na dan 31.10.2012.godine od 540 ljudi i planiranog zapošljavanja u 2013.godini 11 zaposlenika, što će rezultirati stanjem od 551 zaposlenika različitih profila naobrazbe i starosne dobi.

Povećanje broja zaposlenih, odnosno novo zapošljavanje planirano je kao rezultat realizovanog investicionog ulaganja i/ili proširenja djelatnosti i/ili kao zamjena za zaposlenike kojima po bilo kom osnovu prestane radni odnos. Plan prijema novih zaposlenika ima za cilj, pored održavanja tehnološkog procesa i poboljšanje kvalifikacione i starosne strukture, a prioritetni zadaci u tom pravcu su:

- broj zaposlenika sa visokom stručnom spremom dovesti na potreban broj izvršilaca u skladu sa unutrašnjom organizacijom i sistematizacijom i stvarnim potrebama;
- kategoriju zaposlenika PK i ostali obuhvatiti internim i eksternim edukacijama i dokvalifikacijom u cilju povećanja broja specijaliziranog osoblja;

- iznalaženje adekvatnog radnog angažmana za zaposlenike sa umanjenom rad-nom sposobnošću starosne dobi ispod 50 godina, izradom posebnog programa prihvatljivog za njih i korisnog za preduzeće.

Stanje zaposlenih i plan zapošljavanja u 2013.godini po poslovnim jedinicama je:

Organiz.jedinica	struka	KVALIFIKACIONA STRUKTURA								Svega
		Mr.	VSS	VŠ	SSS	VK	KV	PK	NK	
ŠG Konjuh stanje 31.10.2012.	šumar.	0	12	0	59	0	9	3	0	83
	ostali	1	2	1	28	2	87	4	67	192
Ukupno Konjuh		1	14	1	87	2	96	7	67	275
Planir.zapošljavanje u 2013.godini	šumar.	0	2	0	1	0	0	0	0	3
	ostali	0	0	0	1	0	4	0	0	5
ŠG Sprečko stanje 31.10.2012.	šumar.	0	10	0	56	0	28	0	0	94
	ostali	0	1	0	11	0	26	6	4	48
Ukupno Sprečko		0	11	0	67	0	54	6	4	142
Planir.zapošljavanje u 2013.godini	šumar.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ostali	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ŠG Majevičko stanje 31.10.2012.	šumar.	0	5	0	22	0	1	3	0	31
	ostali	0	1	0	2	0	0	0	0	3
Ukupno Majevičko		0	6	0	24	0	1	3	0	34
Planir.zapošljavanje u 2013.godini	šumar.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ostali	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ŠG Vlaseničko stanje 31.10.2012.	šumar.	0	2	0	12	0	11	0	0	25
	ostali	0	1	0	0	0	0	4	1	6
Ukupno Vlaseničko		0	3	0	12	0	11	4	1	31
Planir.zapošljavanje u 2013.godini	šumar.	0	1	0	1	0	0	0	0	2
	ostali	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Privatne šume stanje 31.10.2012.	šumar.	0	2	0	20	0	0	0	0	22
	ostali	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Ukupno Priv.šume		0	3	0	20	0	0	0	0	23
Planir.zapošljavanje u 2013.godini	šumar.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ostali	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Direkcija stanje	šumar.	1	6	0	0	0	0	0	0	7

31.10.2012.	ostali	0	8	3	12	0	2	0	3	28
Ukupno direkcija		1	14	3	12	0	2	0	3	35
Planir.zapošljavanje u 2013.godini	šumar.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ostali	0	1	0	0	0	0	0	0	1
JP "Šume TK" stanje 31.10.2012.	šumar.	1	37	0	169	0	49	6	0	262
	ostali	1	14	4	53	2	115	14	75	278
UKUPNO STANJE		2	51	4	222	2	164	20	75	540
Planir.zapošljavanje u 2013.godini	šumar.	0	3	0	2	0	0	0	0	5
	ostali	0	1	0	1	0	4	0	0	6

Kvalifikaciona i starosna struktura zaposlenih nije na optimalnom nivou kako je predviđeno internim aktom o sistematizaciji, a dodatne poteškoće predstavlja raspoređivanje i upošljavanje zaposlenika sa umanjenom radnom sposobnošću i ratnih vojnih invalida kojih prema posljednjem podatku ima preko 70. Kao potreba nameće se izrada posebnog programa za stimulatívno penzionisanje starijih i produktívno upošljavanje mlađih invalidnih lica u sklopu programa edukacije, obuke ili specijalizacije u okvirima sporednih šumskih djelatnosti.

Razvoj i usavršavanje informacionih tehnologija na globalnom nivou veoma brzo nailaze na primjenu u praksi i iziskuje potrebu za kontinuiranom edukacijom zaposlenih svih profila s ciljem upoznavanja sa istim i načinom korištenja u praksi.

Edukacijom u eksternim i internim okvirima obuhvatiti:

- pripremu proizvodnje u šumarstvu (doznaka, projektovanje, obrada podataka, primjena GPS i GIS-a);
- uređivanje šuma;
- uzgoj i zaštitu šuma;
- krojenje drvnih sortimenata;
- rad sa motornom pilom;
- rad sa šumskom mehanizacijom;
- poslove finansija i računovodstva;
- marketing funkciju;
- odnose s javnošću;
- poslove planiranja;
- pravno administrativne poslove;
- poslove menadžmenta preduzeća;
- zaštitu na radu i PPZ.

7.2. Plaće i standard zaposlenih

Na bazi postojećeg stanja i planiranog zapošljavanja u 2013.godini, za redovne bruto plaće i naknade plaća prema postojećim zakonskim propisima i aktima preduzeća biće potrebno 8.547.000 KM za planiranu prosječnu neto plaću po radniku na bazi sati rada u iznosu od oko 802 KM (Federalni prosjek za 2011.godinu je iznosio 819,3 KM, a prosjek za period juli-septembar 2012.godine 827,35 KM).

Troškovi ostalih primanja, naknada i materijalnih prava zaposlenih obuhvataju izdatke predviđene Zakonom o radu, Kolektivnim ugovorom i Pravilnikom o radu i iznose 2.112.000 KM, a odnose se na:

- naknada za ishranu u toku rada (topli obrok) 1.555.000 KM
planiran je u visini postojeće naknade po danu

- naknade za prevoz na rad i sa rada	163.700 KM
- regres za godišnji odmor (u visini 70% Federalnog prosjeka prema GKU i Pravilniku o radu)	331.000 KM
- otpremnine i novčane pomoći u slučaju smrti, invalidnosti ili bolesti	53.400 KM

8. FINANSIJSKI REZULTAT

8.1. Plan prihoda

Planirani ukupan prihod za 2013.godinu iznosi 17.853.000 KM, a čine ga:

1. Poslovni prihodi 17.832.000 KM, a sastoje se od
  - prihoda od prodaje robe na domaćem tržištu (grupa konta 60) 500 KM (prihod od čajne kuhinje);
  - prihoda od prodaje učinaka na domaćem tržištu, (prodaja proizvoda i usluga, grupa 61) u iznosu od 15.508.284 KM;
  - ostali poslovni prihodi (grupa 65) 2.329.216 KM (prihodi od premija, poticaja i subvencija - sufinansiranje troškova zaštite državnih i privatnih šuma od Kantonalne uprave za šumarstvo 2.253.500 KM, prihodi od zakupnina za poslovni prostor 22.000 KM, prihodi od donacija - obračunati tekući dio donacija u stalnoj imovini u visini obračunate amortizacije 10.000 KM, prihodi od naknada za šumske štete 20.716 KM, prihodi od kazni 13.000 KM i prihodi od tenderske dokumentacije 10.000 KM).

2. Finansijski prihodi (grupa 66) 600 KM (prihodi od kamata na depozite po viđenju kod korespodentnih banaka 1.000 KM i prihodi od kamata po osnovu kupoprodajnih odnosa 20.000 KM).

Osnov za utvrđivanje prihoda od prodaje proizvoda je sortimentni omjer korištenja neto drvne mase i postojećeg nivoa cijena šumskih drvnih sortimenata iz jedinstvenog minimalnog cjenovnika proizvoda šumarstva, a za ostale planirane prihode postojeći ugovori i sporazumi, predračun amortizacije za doniranu opremu iz prethodnih godina i procjena kretanja određenih prihoda u prethodnim godinama.

8.2. Plan rashoda

Ukupni rashodi poslovanja za 2013.godinu planirani su u iznosu 17.551.400 KM, a utvrđeni su na bazi predhodno sačinjenog Plana nabavki roba i usluga za 2013.godinu, postojećih normativnih akata, iskustvenih procjena i kretanja određenih rashoda tokom 2012.godine.

1. Poslovni rashodi iznose 17.443.000 KM, a sastoje se od:
  - materijalni troškovi iskazani na grupi konta 51 (sirovine i materijal, energija i gorivo, rezervni dijelovi, inventar, autogume i HTZ u iznosu 1.546.000 KM i zavisni su od kretanja ostvarenja proizvodnog plana i cijena na tržištu;
  - troškovi plaća i naknada plaća, ostalih ličnih primanja, naknada i materijalnih prava zaposlenih, naknada odborima i komisijama i naknada ostalim fizičkim licima (grupa 52) iznose 10.786.700 KM;
  - troškovi proizvodnih usluga (grupa 53) iznose 3.476.000 KM;
  - amortizacija stalnih sredstava prema predračunu za 2013.godinu bez planiranih nabavki u toku godine iznosi 540.000 KM;

-nematerijalni troškovi (grupa 55) u iznosu 1.094.300 KM uključujući i naknadu za korištenje državnih šuma (u okviru konta 555-porezi, takse, naknade i druge dažbine) propisanu ZOŠ u iznosu 7% od osnovice koju čini vrijednost drveta na panju na osnovu planiranog prihoda od prodaje po opštinama (tabele 4.a., 4.a.1., 4.a.2., 4.a.3. i 4.a.4.) od čega 2% pripada budžetu kantona, a 5% budžetima opština na kojima se promet ostvaruje.

2. Finansijske rashode (grupa 56) čine planirani rashodi kamata po investicionom kreditu za opremu 51.900 KM i razlika po kreditu Vlade TK iz ranijih godina 56.500 KM koja dopijeva u 2013.godini.

U strukturi ukupnih rashoda sadržani su ukupni rashodi zaštite i čuvanja državnih i privatnih šuma na području kantona koji se obavljaju u okviru Preduzeća. Prema sporazumu iz 2012.godine, Uprava za šumarstvo finansira ove poslove u visini ostva-renih troškova. Planirani troškovi zaštite i čuvanja državnih šuma za 2013.godinu iznose 1.750.000 KM, a privatnih šuma 503.500 KM.

8.3. Planirana dobit i raspodjela dobiti

Poslovanje u oblasti šumarstva teško je uporedivo sa drugim oblastima privređivanja, obzirom da u djelatnosti šumarstva ne postoji primarni cilj ostvarivanja što većeg profita. Ranijim i postojećim ZOŠ utvrđeno je da su "šume i šumska zemljišta temeljni prirodni resurs čije vrijednosti se manifestiraju kroz ekološke, socijalne i ekonomske funkcije šuma". Šume su obnovljiv resurs čiji je proces obnove dugotrajan i zahtijeva velika ulaganja, što oblast šumarstva stavlja u red niskoakumulativnih grana.

Dobit u poslovanju je pozitivna razlika između zbira prihoda i zbira rashoda u okviru računovodstvenog razdoblja.

Dobit ili gubitak od poslovnih aktivnosti je razlika između poslovnih prihoda i poslovnih rashoda.

Dobit ili gubitak od finansijske aktivnosti je razlika između finansijskih prihoda i finansijskih rashoda u računovodstvenom periodu.

Dobit ili gubitak redovne aktivnosti predstavlja dobit ili gubitak od poslovnih aktivnosti korigovan dobiti ili gubitkom od finansijskih aktivnosti.

Dobit ili gubitak po osnovu ostalih prihoda (dobici) i rashoda (gubici) je razlika između ostalih prihoda ili dobitaka i ostalih rashoda ili gubitaka.

Dobit ili gubitak od usklađivanja vrijednosti sredstava predstavlja razliku između prihoda od usklađivanja vrijednosti nematerijalnih i materijalnih sredstava i druge imovine i rashoda zbog umanjenja vrijednosti imovine.

Dobit ili gubitak neprekinutog poslovanja (pravna lica koja nastavljaju kontinuitet poslovanja) prije poreza predstavlja dobit ili gubitak od poslovnih aktivnosti korigovan za dobit ili gubitak od finansijskih aktivnosti, dobit ili gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda i dobit ili gubitak po osnovu usklađivanja vrijednosti sredstava.

Neto dobit ili gubitak perioda čini dobit nakon oporezivanja. Neto dobit se raspoređuje u skladu sa Zakonom, Statutom i Pravilnikom o finansijskom poslovanja.

Raspoređivanje dobiti se vrši na konkretne oblike vlasničkog kapitala, a može biti iskazana i kao akumulirana dobit.

Razlika između planiranih prihoda i rashoda za 2013. godinu iznosi 301.600 KM i predstavlja planiranu dobit u poslovanju, a struktura planirane dobiti je slijedeća:

STRUKTURA	Plan 2013.
------------------	-------------------

Dobit od poslovnih aktivnosti	389.000
Gubitak od finansijskih aktivnosti	87.400
Dobit redovne aktivnosti	301.600
Dobit po osnovu ostalih prihoda	0
Gubitak od usklađivanja vrij.imov.	0
Dobit neprekinutog poslovanja	301.600
Porez na dobit neprekin.poslov.	30.160
Neto dobit neprekinutog poslovanja	271.440
Neto dobit perioda	271.440

Planirana bruto dobit iznosi 1,95% od planiranog prihoda od prodaje šumskih drvnih sortimenata, dobit po 1 ha površine visokih šuma iznosi 7,05 KM ili 538,57 KM po zaposlenom.

Od planirane dobiti u iznosu 301.600 KM po podmirenju poreza na dobit 30.160 KM, 20 % ili 54.288 KM će se rasporediti u rezervni fond kao obaveza koja proističe iz Zakona o privrednim društvima FBiH i Statuta Preduzeća, a razlika od 217.152 KM usmjeriće se kao neraspoređena dobit za reinvestiranje.

Na tabeli broj 11. prikazan je sintetički plan prihoda, rashoda i dobiti po poslovnim jedinicama i zbirno za Preduzeće.